

24 HAZİRAN 2018 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ VE GENEL SEÇİMLERDE YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE YÖNELİK VAATLERİN İNCELENMESİ

Gamze Kaplan, Anadolu Üniversitesi *gamzekaplan175@gmail.com*

Merve Öz*, Anadolu Üniversitesi *merveoz276@gmail.com*

Güzidenur Yolcu, Anadolu Üniversitesi *guzidenuryolcu@gmail.com*

Ayten Düzkantar, Anadolu Üniversitesi *auysal@anadolu.edu.tr*

Özet

Yasal hakların oluşum sürecinde ulusal ve uluslararası kararların yanında, ülkenin yönetimi ve ülkeyi yöneten kişilerin bakış açıları da önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple bu çalışmada 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimler sürecinde seçim beyannamelerinde ve sözlü, yazılı medya organlarında yer alan yetersizliği olan bireylerin yaşam kalitelerine yönelik seçim vaatleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu incelemede siyasi partilerin seçim beyannamelerine, sözlü ve yazılı medya organlarında yer alan mitinglere, toplantılara, programlara ulaşılmıştır. Bu kaynaklarda yetersizliği olan bireylerle ilgili vaatler içerik analizi yöntemi ile incelenmiş ve çeşitli başlıklar altında sonuçlar aktarılmıştır. Ayrıca elde edilen bulgular yetersizliği olan bireyler ile ilgili politikalara yön veren kurum ve kuruluşların raporları çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Seçim, Beyanname, Yetersizlik, Siyasi parti, Vaat

Önerilen Atıf Şekli:

Kaplan, G., Öz, M., Yolcu, G. ve Düzkantar, A. (2018). 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimlerde yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlerin incelenmesi. M. A. Melekoğlu, (Ed.), *28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı* (s. 35-45) içinde. Eskişehir. ISBN: 978-605-80966-0-8

* Sorumlu yazar: Merve Öz, Anadolu Üniversitesi *merveoz276@gmail.com*

24 HAZİRAN 2018 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ VE GENEL SEÇİMLERDE YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE YÖNELİK VAATLERİN İNCELENMESİ

GİRİŞ

İnsan hakları kavramının ilk ortaya çıkışı insanların hak mücadeleleriyle birlikte öncelikle Fransa ve İngiltere ve ardından Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşmiştir. Ancak bu durum büyük ölçüde Batı ülkeleriyle sınırlı kalmıştır (Blau ve Moncada, 2005; Demir, 2008). Bunun temelinde Batı ülkelerinin gelişmişlik düzeyi etkili olmaktadır (Demir, 2008). Gelişmişlik düzeyi arttıkça bireyler ve toplumlar temel ihtiyaçlarını karşılayabilir düzeye gelmekte, daha üst düzey ihtiyaçlarının farkına varabilmekte ve bu ihtiyaçlar için mücadele edebilmektedir (Maslow, 2014). İkinci Dünya Savaşı'nda yaşanan büyük kayıplar insanların kendilerini sorgulamasına ve farkına varmasına sebep olmuştur. Hegel'in de ifade ettiği gibi insanların aydınlanarak evrensel haklarının farkına varmasıyla gerçekleşecek olan bir süreç başlamıştır (Bezci, 2005). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu tarafından imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi insan haklarını uluslararası platforma taşıyan ilk belgedir (Önal, 2016).

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde (1948) yer alan "Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. (Madde 1)", "Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır. (Madde 3)" ve "Herkes yasa önünde eşittir ve ayrım gözetmeksizin yasanın korunmasından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptir. (Madde 7)" ibareleri toplumda yer alan tüm bireylerin haklarını gözetmektedir (Puybaret, 2008).

Toplumda hakları gözetilmesi gereken gruplardan biri de yetersizliği olan bireylerdir (Subaşıoğlu, 2008). Birleşmiş Milletler tarafından açıklanan "Dünya Nüfusu Beklentileri, 2010 Yılı Revizyonu" başlıklı haber bültenine göre; bir milyardan fazla insanın -yani dünya nüfusunun yaklaşık %15'inin- herhangi bir yetersizliğe sahip olduğu ve özel gereksinimli nüfusun da %20'sinin yaşam kalitesinin ciddi derecede düşük olduğu ifade edilmektedir (Tıkız, 2013).

Ülkelerin gelişmişlik endekslerinin, özellikle belirli toplum kesimlerine, «kadınlar, yaşlılar, yetersizliği olan bireyler gibi» sağladığı yaşam koşullarıyla paralel değerlendirildiği söylenebilmektedir (Gürses, 2009). Yeni bir yönetim dönemi başlangıcında yönetime talip olan siyasi partiler ve liderleri, farkındalık ve duyarlılıklarını seçim öncesi söylem ve yazımlarıyla paylaşmaktadır (Melek, 2015). Bu paylaşımlar benzer duyarlılığı olanların oyunu almayı hedeflese de siyasi partilerin yönetime geldiklerinde vermek istediği öncelikleridir (Barut ve Altundağ, 2005). Ülkemiz için kritik önem taşıyan bu seçimde yönetime talip olan siyasi partilerin ülkemiz nüfusunun büyük bir çoğunluğunu ilgilendiren "engellilik, sorunları ve çözüm önerileri" konusunda gerçekçi vaatlerinin onları güçlü bir aday haline getireceğine ilişkin bakış açısına sahip olup olmadıkları merak edilmiştir. Tüm dünya için gelişmişlik kriteri olan bu konuda hassasiyetlerinin düzeyi beyanlarına dayalı olarak incelenmek istenmiştir. Yönetime talip olan tüm siyasi partilerin kazanmaları halinde uygulamaya koyacakları erişilebilirlik kolaylaştırıcılarının neler olacağı yetersizliği olan çocuğa sahip tüm aileler için de rahatlatıcı olacaktır. Daha da önemlisi aileler, siyasi partilerin "engelliliği" kamusal hizmet planlama bağlamında öncelik olarak belirleyip

belirlemediklerine ilişkin fikir edineceklerdir. Bu durum, siyasal partilerin farkındalık düzeyi göstergesi olarak yorumlanacaktır.

Bu araştırmada, 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimler sürecinde seçim beyannamelerinde ve sözlü, yazılı medya organlarında yer alan yetersizliği olan bireylere yönelik seçim vaatlerinin ayrıntılı olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Araştırmaya dâhil olan siyasal partilerin seçim beyannamelerinde ve medya organlarında yetersizliği olan bireylere yönelik yazılı ve sözlü vaatleri hangi alanlarda sunulmuştur?
2. Araştırmaya dâhil olan siyasal partilerin seçim beyannamelerinde ve medya organlarında yetersizliği olan bireylere yönelik yazılı ve sözlü vaatlere yer verme oranı nedir?

YÖNTEM

24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimler sürecinde seçim beyannamelerinde ve sözlü, yazılı medya organlarında yer alan yetersizliği olan bireylerin yaşam kalitelerine yönelik seçim vaatlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır.

İşlemler

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, bu araştırmaya Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Halkların Demokratik Partisi (HDP), Hür Dava Partisi (HDP), İyi Parti (İYİP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Saadet Partisi (SP) ve Vatan Partisi (VP) dâhil edilmiştir. Bu siyasal partilerin 30 Nisan 2018 ve 24 Haziran 2018 tarihleri arasında yayımladıkları seçim beyannamelerine, sözlü ve yazılı medya organlarındaki faaliyetlerine (manifestolar, mitingler, radyo ve televizyon programları, röportajlar) öncelikle resmi internet siteleri aracılığıyla ulaşılmış, resmi sitede yer almayan kaynaklara ise Youtube'da yer alan farklı kanallar aracılığı ile ulaşılmıştır. Yazılı ve sözlü basında tezip edilmeyen tüm veriler doğru kabul edilmiştir. Seçim beyannamelerinde yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlerin belirlenmesi için öncelikle her partinin seçim beyannamelerinde “engel”, “yetersiz”, “özel gereksinim”, “özel eğitim”, “özür”, “görme”, “işitme”, “fiziksel”, “zihin”, “otizm”, “dezavantaj”, anahtar kelimeleri “ara/bul” komutu ile taratılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda olan veriler önceden hazırlanan taslağa kaydedilmiştir. Her parti için ilgili bölümün olduğu bu taslağa vaatlerin sözcük sayısı hesaplanarak kaydedilmiştir. Partilerin ilgili miting ve TV programları ise araştırmanın üç yazarı tarafından dinlenmiştir. Araştırma amaçları doğrultusunda söylenen vaatler hazırlanan taslağın ilgili bölümüne, videonun ham süresi, vaadin söylendiği dakika aralığı ve URL adresi yazılarak kaydedilmiştir. Videonun ham süresini hesaplamak için, siyasal parti adayının sözel olarak selam vermesi videonun başlangıcı, adayın sözel olarak vedalaşması ise videonun sonu kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler içerik analizine dayalı olarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde amaç elde edilen verileri anlamlandıracak ifade ve bağıntılara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Dolayısıyla elde edilen veriler temalara göre gruplandırılmıştır. Temalar araştırmanın tüm yazarları tarafından uzlaşmaya dayalı olarak belirlenmiştir.

Öncelikle seçim beyannamelerinde yer alan vaatler içeriklerine göre kodlanmış, ardından kavramlar oluşturulmuştur. Sonrasında bu kavramlar temalarda birleştirilmiştir. Bu temalar frekansları ile verilmiştir.

Ayrıca yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlere partilerin yer verme düzeyini belirlemek amacıyla yazılı vaatlerin sözcük sayıları, sözlü vaatlerin ise süreleri belirlenmiştir. Bu süre ve sözcük sayıları toplam süre ve sözcük sayıları ile parti bazında karşılaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik verileri veri toplama ve analiz sürecinde yer almayan dördüncü yazar tarafından toplanmıştır. Seçim beyannamelerindeki yazılı vaatlerin güvenilirlik verileri için tüm partilerin seçim beyannameleri incelenerek güvenilirlik verisi alınmıştır. Sözlü vaatlerin güvenilirlik verileri ise her parti için hesaplanan toplam miting ve TV programı süresinin %20'si izlenerek toplanmıştır. Güvenirlik verileri, $[\text{görüş birliği} / (\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı})] \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Yazılı vaatler için elde edilen güvenilirlik düzeyi %100, sözlü vaatler için elde edilen güvenilirlik düzeyi %98,36'dır.

BULGULAR

Elde edilen bulgular gözden geçirildiğinde 276 vaadin politikaya dayalı olduğu, 95 vaadin hizmete dayalı olduğu görülmektedir. Politikaya dayalı vaatlerde yer alan temalar incelendiğinde Niteliğin Geliştirilmesi teması (96) en yüksek frekansa sahiptir. Alt temalar gözden geçirildiğinde ise en yüksek frekans Erişilebilirlik (73) alt temasına aittir.

Hizmete dayalı vaatlerde yer alan temalar incelendiğinde Sosyal Güvenlik teması (49) en yüksek frekansa sahiptir. Alt temalar gözden geçirildiğinde ise en yüksek frekans Diğer başlığı ile adlandırılan sosyal güvenliğe bağlı genel vaatlere (19) aittir.

Sözel vaat süreleri gözden geçirildiğinde en fazla sürenin 21 dakika 55 saniye ile CHP tarafından ayrıldığı görülmekte, AKP ve HÜDAPAR tarafından ise hiç süre ayrılmadığı görülmektedir.

Tablo1: Siyasi Partilerin Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Vaat Sunduğu Alanlar

Politikaya Dayalı Vaatler	Hizmete Dayalı Vaatler
1. Sosyal Adalet • Kültürel duyarlık (1) • Gereksinim temellilik (7) • Öz belirleme (2) • Fırsat eşitliği (15) • Bireye görelilik (2) • Eşitlik (3) • Farkındalık (10) • Diğer (5) 2. Yasal Düzenlemeler • Muafiyet (8) • Pozitif ayrımcılık (38) • Teşvik politikası (9) • Bütçe (4) • Diğer (23) 3. Bağımsız Yaşam • Toplumsal katılım (11) • Eğitime katılım (3) • Siyasal katılım (2) • İstihdam (28) • Sosyal faaliyetler (7) • Diğer (2) 4. Niteliğin geliştirilmesi • Model geliştirme (3) • Teknolojiklik (3) • Bilimsellik (2) • Sürdürülebilirlik (2) • Erişilebilirlik (73) • STK'ların desteklenmesi (2) • İşbirliği (2) • Diğer (9)	1. Kurumsallaşma • Bakım merkezleri (3) • Meslek edindirme merkezleri (2) • Sosyal faaliyet merkezleri (5) 2. Eğitim • Eğitim programları (2) • Kaynaştırma eğitimi (2) • Mesleki eğitim (2) • Özel eğitim (8) • Diğer (8) 3. Ekonomik destekler • Eğitim desteği (1) • Bakım desteği (8) • Konut desteği (2) • Diğer (3) 4. Sosyal Güvenlik • Bakım (14) • Sağlık (12) • Güvenlik (4) • Diğer (19)

Tablo2: Partilerin Sözlü Beyanlarının Toplam Süresi ve Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Vaatlere Yer Verme Süreleri

PARTİLER	TOPLAM SÜRE	VAAT SÜRESİ
AKP	36 saat 19 dakika 02 saniye	0 saniye
CHP	61 saat 51 dakika 00 saniye	21 dakika 55 saniye
HDP	14 saat 34 dakika 37 saniye	29 saniye
HÜDAPAR	9 saat 09 dakika 28 saniye	0 saniye
İYİP	47 saat 29 dakika 43 saniye	2 dakika 51 saniye
MHP	5 saat 17 dakika 38 saniye	12 saniye
SP	28 saat 17 dakika 32 saniye	4 dakika 41 saniye
VP	13 saat 22 dakika 00 saniye	1 dakika 30 saniye

Tablo alfabetik sıraya göre hazırlanmıştır.

Yazılı vaatlerde yetersizliği olan bireylere yönelik vaatleri içeren sözcük sayıları gözden geçirildiğinde en fazla sözcük sayısının 695 sözcük ile İYİ Parti'ye ait olduğu, HÜDAPAR'ın ise yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlere hiç yer vermediği görülmektedir. Ancak vaatleri içeren sözcük sayısının beyannamede yer alan toplam sözcük sayısına oranına bakıldığında %3,25 ile HDP'nin en yüksek yer verme oranına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo3: Partilerin Yazılı Beyannamelerinde Yer Alan Toplam Sözcük Sayısı, Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Vaatlere Ait Sözcük Sayıları ve Bu Sayıların Birbirine Oranları

PARTİLER	TOPLAM SÖZCÜK SAYISI	VAADE YÖNELİK SÖZCÜK SAYISI	%
AKP	85631	528	0,61
CHP	31441	502	1,59
HDP	18665	608	3,25
HUDAPAR	4128	0	0,00
İYİP	27098	695	2,56
MHP	20525	200	0,97
SP	21281	599	2,81
VP	8325	64	0,76

Tablo alfabetik sıraya göre hazırlanmıştır

SONUÇ VE TARTIŞMA

Elde edilen bulgular doğrultusunda 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimler sürecinde seçim beyannamelerinde ve sözlü, yazılı medya organlarında yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlerin politikaya yönelik vaatlerden ve hizmete yönelik vaatlerden oluştuğu görülmektedir.

Vaatlerin frekansı değerlendirildiğinde, belirgin bir farkla politikaya yönelik vaatlerin daha fazla olduğu görülmektedir. Politikanın daha geniş bir kavram olması ve beraberinde bir vizyon sunmasının bu durumu etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Politikaya dayalı vaatler arasında yer alan “Niteliğin Geliştirilmesi” temasının en yüksek frekansa sahip olduğu görülmüştür. Bunun nedeni “Niteliğin Geliştirilmesi” temasının 73 frekansa sahip olan “Erişilebilirlik” alt temasını içeriyor olmasıdır. Erişilebilirlik alt temasında bulunan vaatlere AKP seçim beyannamesinde *“Engellilerimizin engellerini hiçbir şekilde hissetmediği bir fiziki altyapı oluşturmayı hedefliyoruz.”* ibaresi örnek verilebilir. Erişilebilirlik alt temasının yüksek frekansa sahip olması; hızla değişen ve gelişen dünyada herkesin tüm imkânlarla eşit şekilde erişebilir olmasına önem verilmesi ile erişilebilirliğin ulusal ve uluslararası araştırmalar/raporlar, Avrupa Birliği projeleri ve toplumsal hareketlerde daha fazla gündeme gelmesi ve bunun ülkemiz mevzuatlarına (T. C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü [EYHGM], t.y.) da yansımış olmasıyla ilişkilendirilebilmektedir.

Hizmete dayalı vaatlerde ise “Sosyal Güvenlik” temasının en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir. Sosyal güvenlik temasının altında yer alan bakım, sağlık ve güvenlik gibi konular bireylerin temel ihtiyaçlarıdır. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de belirtildiği üzere birey temel ihtiyaçlarını gidermeden üst basamaklarda yer alan ihtiyaçları tam olarak gidermesi söz konusu olamayacaktır (Maslow, 2014). Dolayısıyla en yüksek frekansın bu temada olması beklendik bir durumdur. Ancak genel ağırlığın “Diğer” alt temasında olduğu görülmektedir. Bu alt temada sosyal güvenliğe yönelik HDP seçim beyannamesinde bulunan *“Bütün engelli yurttaşların sosyal güvenceye kavuşturulmalarını sağlayacağız.”* ifadesi gibi genel vaatlerin olduğu görülmektedir. Çeşitli sosyal yardım ve ödemelerin Sosyal Güvenlik Kurumu aracılığı ile yapılması gibi sebeplerden ötürü sosyal güvenliğin toplumda yerleşik bir kavram olduğu düşüncesinden hareket ederek daha genel bir kategoriyle vaatlerin sunulmasının amaçlanmış olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan incelemelerde politikaya dayalı vaatler arasında “Fırsat Eşitliği” (örneğin İYİP seçim beyannamesinde yer alan *“İşgücü niteliği taşıyan her engelli vatandaşımız istediği meslekte veya işyerinde fırsat eşitliği çerçevesinde kariyer yapabilme hakkına sahip olacaktır.”* ifadesi), “Farkındalık” (örneğin MHP seçim beyannamesinde yer alan *“Engelsiz bir Türkiye, engelsiz bir toplum, engelsiz bir gelecek için sorumluluk şuuru, empati kültürü, dayanışma ve yardımlaşma duygusu muhakkak surette canlı ve aktif tutulmalıdır.”* ifadesi), “Pozitif Ayrımcılık” (örneğin SP seçim beyannamesinde *“Zihinsel engelliler için garson devlet ve kerim devlet anlayışıyla pozitif ayrımcılık uygulanarak bu tür engelli ailelerin -Benden sonra çocuğum ne olacak.- endişesi ortadan kaldırılacaktır.”* ifadesi) ve “İstihdam” (örneğin CHP seçim beyannamesinde yer alan *“Kamuda ve özel sektörde engelliler için ayrılan boş kadroları doldurarak 50 bin engelliye istihdam sağlayacağız.”* ifadesi) alt temalarının öne çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda toplumda yetersizliği olan bireylerin farkındalığı, fırsatları eşitlemenin gerekliliği, bu doğrultuda pozitif ayrımcılık yapılması ve iş yaşamına katılmaları gerektiği yönündeki bakış açılarında çeşitli gelişmelerin olduğu düşünülmektedir.

Elde edilen bulgularda görüldüğü üzere, pozitif ayrımcılığa yönelik vaatlerin sayısı diğerlerine kıyasla oldukça fazladır. Gelişmekte olan ülkelerde bireylere eşitlik sağlanırken bireylerin haklara eşit erişimini sağlamak adına pozitif ayrımcılığa ihtiyaç duyulmaktadır (Ünlü, 2009). Ancak elbetteki geleceğe yönelik beklenti, ülkemizin refah düzeyinin herhangi bir pozitif ayrımcılığa gereksinim duymadan herkese eşit fırsat ve eşit erişim sunabilecek duruma gelmesidir. Bu durum

göz önünde bulundurulduğunda var olan vaatlerin yalnızca hizmet odaklı olmaması, aynı zamanda eşitlik ve haklar kavramlarına odaklanması ümit verici bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Politikaya dayalı vaatlere bakıldığında, frekans değeri düşük ancak yetersizliği olan bireylere yönelik vaatler arasında önem arz eden “Öz Belirleme” (örneğin İYİP seçim beyannamesinde *“Engelli Bireyler Eşitlik Komisyonu kuracağız. Engellilerin karar mekanizmalarına katılımını ve onların söz sahibi olmalarını sağlayacağız.”* ifadesi), “Kültürel Duyarlık” (örneğin AKP seçim beyannamesinde bulunan *“Yaşlı, engelli ve kadınlara yönelik özel programlar geliştireceğiz. Kültürel hassasiyetlere uyumlu bakım evlerini teşvik edeceğiz.”* ifadesi), “Bilimsellik” (örneğin CHP seçim beyannamesinde bulunan *“Özel eğitim sürelerini engellilerin ihtiyaçlarına ve bilimsel ölçütlere göre belirleyeceğiz.”* ifadesi) ve “Sürdürülebilirlik” (örneğin AKP seçim beyannamesinde bulunan *“...sürdürülebilir istihdamlarını sağlayan engelli iş koçluğu modelini kuracağız.”* ifadesi) gibi alt temaların olduğu göze çarpmaktadır. Yetersizliği olan bireylerin kendi yaşamları hakkında karar verme durumunu tanımlayan öz belirlemenin gündeme getirilmiş olması, önemli bir bakış açısı değişikliğini yansıtmaktadır. Aynı şekilde yetersizliği olan bireylerin kültürel farklılıklarının kabul edilmesi ve göz önünde bulundurulması, özellikle Türkiye gibi çok sayıda kültürü bünyesinde barındıran bir ülke için büyük önem taşımaktadır. Yine bilimsellik kavramının dile getirilmiş olması oldukça önemli gelişmelerden biridir. Bilimsel dayanaklı uygulamaların sadece akademik dünyada gündeme gelmediğini aynı zamanda siyasi platformda da gündeme gelmiş olduğunu göstermektedir. Yetersizliği olan bireyler için önem arz eden bu yeni kavramlar, siyasi partiler tarafından kullanıldıkça hem uygulamalarda hem toplumda bir farkındalık kanalı oluşturacaktır. Son olarak sürdürülebilirlik alt temasına değinilecek olursa, sürdürülebilirlik tüm dünyanın gündeminde olan ve bir ülkenin gelişmişlik seviyesini doğrudan yordayan değişkenler arasındadır (UNDP, 2018). Sürdürülebilirliğin az sayıda da olsa vaatler arasında olması bakış açısında önemli bir gelişimi yansıtmaktadır.

Hizmete dayalı vaatler arasında yer alan “Kurumsallaşma” teması gözden geçirildiğinde “Sosyal Faaliyet Merkezleri” alt temasının öne çıktığı görülmektedir. İYİP seçim beyannamesinde bulunan *“Engelli vatandaşlarımızın gündüz vakit geçirebileceği, spor yapıp yeteneklerini geliştirebileceği, bir araya gelip öğrenme becerisini arttırabileceği ve sosyal faaliyetlere katılabilmelerine imkân verecek - Sosyal Yaşam, Rehberlik ve Meslek Evleri-kuracağız.”* ibaresi bu alt temadaki vaatlere örnek oluşturulabilir. Bu durum, yetersizliği olan bireylerin sosyal hayattaki varlığının kabul edildiği ve sosyal yönünün desteklenmesinin gündeme geldiğini göstermektedir.

“Ekonomik Destek” temasına bakıldığında “Bakım Desteği” alt temasının en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir. Bu alt temadaki vaatlere HDP seçim beyannamesinde bulunan *“Engelli ve yaşlı yurttaşlara bakım aylığı bağlanması için gelir şartı aramayacağız ve evde bakım desteklerini arttıracacağız.”* ifadesi örnek verilebilir. Öncelikle vaatlerin genel odak noktası ailelere bakım aylığının devam ettirilmesi ve artırılması yönündedir. Bu durum devlet için daha ekonomik olmanın yanı sıra yetersizliği olan bireylerin evde bakımını teşvik etme adına önemli bir hizmettir. Bireyin var olduğu sosyal çevreden ayrılmadan bakım hizmetinin sürdürülmesi hem sosyal hem psikolojik açıdan yetersizliği olan bireyin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.

Yetersizliği olan bireylere yönelik sözlü vaatlerin süreleri göz önünde bulundurulduğunda CHP'nin 21 dakika 55 saniye ile en yüksek süreye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Genel olarak tekrarlanan vaat sayısının toplamda 5 çeşit olduğu ancak 35 farklı yerde dile getirildiği görülmüştür. Farklı şehirlerde farklı insanlarla gerçekleştirilen bu buluşmalarda vaatlerin dile getirilmiş olması toplumsal farkındalık açısından önemli görülmektedir. Özellikle otizm kavramının çokça dile getirilmiş olması dikkat çekicidir. AKP ve HÜDAPAR'ın ise sözlü vaatlerinde yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlere rastlanılmamıştır. Ancak AKP'nin 16 yıldır iktidarda olan parti olmasının doğal bir sonucu olarak, genel odak noktasının geçmişe dönük sunulan hizmetler olduğu ve yetersizliği olan bireylerden bu bağlamda söz ettiği görülmektedir. Bu durum Sayın ve Sakallı Gümüş'ün (2016) elde ettikleri bulgular ile örtüşmektedir.

Yazılı vaatlerde yetersizliği olan bireylere yönelik vaatlere yer vermeye yönelik bulgular gözden geçirildiğinde, en fazla sözcük sayısının İYİ Parti'ye ait olduğu ancak vaatlere yönelik sözcük sayısının beyannamede yer alan toplam sözcük sayısına oranına bakıldığında en yüksek oranın %3,25 ile HDP'ye ait olduğu görülmektedir. İYİ Parti'nin en fazla sözcük sayısına sahip olmasında, sözlü mitinglerde de dile getirildiği üzere, parti genel başkanının ailesinde yetersizliği olan bireylerin var olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. HDP'nin en yüksek orana sahip olması ise parti tüzüğünde (2014) yer alan parti tanımında belirtildiği gibi dezavantajlı bireylerin öncelik alındığı iddiasıyla açıklanabilmektedir. HÜDAPAR'ın ise yazılı vaatlerinde yetersizliği olan bireylere yönelik herhangi bir vaade rastlanılmamıştır

Bu araştırma sürecinde bazı videolarda dil farklılıklarının olması bunun beraberinde çevirilerinin gerçekleştirilememesi ve bazı videoların bozuk olması gibi sınırlılıklarla karşılaşmıştır. İlerleyen araştırmalarda bu sınırlılıklar dikkate alınmalıdır.

İlerleyen araştırmalar için önceki seçim dönemlerinde siyasi partilerin sunduğu vaatler ile 24 Haziran 2018 seçim döneminde verilen vaatlerin karşılaştırılması önerilmektedir. Ayrıca 24 Haziran 2018 seçim döneminde verilen vaatlere yönelik uygulamaya dönük girişimlerin araştırılması, yetersizliği olan bireylerin ve ailelerinin 24 Haziran 2018 seçim dönemindeki vaatlere yönelik görüşlerinin incelenmesi de önerilmektedir. Siyasi partilerin il ve ilçe teşkilatlarındaki temsilcileriyle vaatlere yönelik görüşmeler yapılması ve sivil toplum kuruluşlarının söz konusu vaatlerin gerçekleştirilmesi hususunda eylem planları başlatması da öneriler arasındadır.

KAYNAKÇA

- Barut, B. ve Altundağ, C. S. (2005). Globalleşen dünyada bir siyasal ikna unsuru olarak vaatler (3 Kasım 2002 Türkiye milletvekili genel seçimleri ile 2 Kasım 2004 ABD başkanlık seçimleri karşılaştırmalı örneğiyle). *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4 (1), 80-90.
- Bezci, B. (2005). Kant ve Hegel'in felsefesinde etik anlayışı. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1 (9), 48-61.

- Blau, J., & Moncada, A. (2005). *Human rights*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Demir, E. (2008). İnsan haklarının evrenselliği görüşü karşısında kültürel rölativizm. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 209-242.
- Gürses, D. (2009). 'İnsani gelişme' ve Türkiye. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21), 339-350.
- Halkların Demokratik Partisi. (2014). Halkların demokratik partisi tüzüğü. Erişim adresi: <https://www.hdp.org.tr/tr/parti/parti-tuzugu/10>
- Maslow, A. H. (2014). *Theory of human motivation*. Sublime Books.
- Melek, E. C. (2015). *30 Mart 2014 yerel seçimleri döneminde 4 büyük siyasi partinin İstanbul büyükşehir belediye başkan adaylarının yürüttüğü seçim kampanyalarında yeni medyanın rolü*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Önal, A. (2016). *Türk anayasa hukukunda sağlık ve sosyal güvenlik hakkı*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Puybaret, E. (2008). *Universal declaration of human rights*. United Nations Publications. Erişim adresi: http://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf
- Sayın, U. ve Sakallı Gümüş, S. (2016). 7 Haziran 2015 milletvekiliği genel seçimleri parti seçim beyannamelerinin engelli kavramı temelinde içerik olarak incelenmesi. *Toplum ve Demokrasi*, 10 (21), 69-89.
- Subaşıoğlu, F. (2008). Üniversitelerin bilgi ve belge yönetimi bölümlerinin "engellilik farkındalığı" üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası*, 9 (2), 399-430.
- T. C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (EYHGM). (t.y.). Konularına göre ulusal mevzuat. Erişim adresi: <https://eyh.aile.gov.tr/konularina-gore-ulusal-mevzuat>
- Tıkız, C. (2013). Engelli bireylerde yaşam kalitesi. IV. *Ulusal Sağlıkta Yaşam Kalitesi Kongresinde sunulmuştur*, İzmir. Erişim adresi: http://kongre.saykad.net/wp-content/uploads/2013/05/SAYKAD_2013_kongre_kitabi.pdf
- UNDP. (2018). *Human Development Indices and Indicators 2018 Statistical Update*. New York: United Nations Development Programme (UNDP).

- Ünlü, T. (2009). *Eşitlik ilkesi ve pozitif ayrımcılık*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya Erişim adresi: http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/591/tugba_%C3%BCnl%C3%BC_tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.